

СУЧАСНИЙ МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Третє тисячоліття вимагає від усього населення України і особливо підприємців корінної перебудови понятійного апарату мислення стосовно раціонального і ефективного використання обмежених природних ресурсів та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

Теорія мікроекономіки ґрунтується на використанні математичного апарату (функціональних залежностей, їх математичної, графічної й економічної інтерпретації та ін.), сучасних досягненнях науково-технічного прогресу (зокрема нанотехнологій), інноваційно-інвестиційного розвитку економіки та нових форм організації економіки знань (на відміну від економіки товарів), інформатизації людського суспільства.

Сучасна мікроекономіка має надавати людству більш аргументовані теорії розвитку, виходячи з різного набору моделей раціонального використання обмежених ресурсів розвитку та можливостей повторного використання виробничих і побутових відходів, зменшуючи тим самим антропогенний вплив на природу. Усі мікроекономічні моделі мають конструюватися на основі інформатизації суспільства, включаючи три основні елементи – мету, обмеження, вибір рішення, тобто давати науково-обґрунтовані рекомендації – Що виробляти? Як виробляти? Для кого виробляти?

У країнах ринкової економіки курс «Мікроекономіки», на відміну від національного загального підходу, вивчається на трьох рівнях: вступному (introductory), що дає загальні поняття про механізм функціонування ринкової економіки; проміжному (intermediate), що включає детальне вивчення основних мікроекономічних проблем; продвинутий (advanced), що відрізняється від проміжного рівня ступенем насиченості, математичному апараті з акцентом на більш сучасні розробки проблем ризику, невизначеності, економічної теорії інформації та ін.

Сучасний мікроекономічний аналіз використовує загальні і спеціальні методи дослідження та інноваційний підхід їх застосування.

До загальних методів відносяться такі як: спостереження, відбір фактів, статистичний та економічний аналіз.

Економічний аналіз починається з абстрагування, тобто відкидання другорядних, несуттєвих елементів і виділення суттєвих. Таким чином формується ідеальний образ, який не збігається з реальним

предметом, але дозволяє відстежити властивості та взаємозв'язки, характерні для даного процесу.

Завдання аналізу – виділити один фактор і відслідкувати його вплив за інших незмінних умов, а потім проаналізувати вплив іншого фактору. Такий прийом дозволяє більш виразно показати вплив кожного з досліджуваних факторів.

Наприклад, коли вивчають поведінку фірми як виробника, то не зважають на такі її функції, як організаційна, соціально-економічна та інші, а досліджують лише виробничу функцію.

В економічних дослідженнях також можуть проводитись експерименти, але вони не такі поширені, як у фізиці чи інших природничих науках, і не завжди бажані, тому що негативні наслідки експерименту можуть мати вплив на багатьох людей, порушуючи цим самим соціальну рівновагу в суспільстві.

До специфічних методів мікроекономіки належать граничний аналіз і мікроекономічне моделювання.

Граничний аналіз – один з головних методів мікроекономіки – базується на використанні математичного поняття границі функції для пояснення складної взаємодії різних факторів, що впливають на процес.

У такий спосіб досліджуються зв'язки між змінними величинами певної економічної структури. Граничний аналіз складає основу моделювання поведінки споживача і виробника, ринкового попиту і пропозиції.

Економічне моделювання – це спрощений опис досліджуваної мікросистеми, який характеризує властивості, суттєві сторони певної структури. Економічна модель є умовним відображенням економічних явищ, процесів, об'єктів. Вона досить далека від реального життя, оскільки не відображає всього різноманіття впливів. Разом з тим, вона розкриває сутність певної економічної реальності в цілому.

Наприклад, модель поведінки споживача дозволяє охарактеризувати чинники, які впливають на вибір споживачем тієї чи іншої кількості благ, їх комбінації в споживчому кошику, що важливо для прогнозування сукупного ринкового попиту на те чи інше благо.

Основним завданням моделі є – визначення точки рівноваги мікросистеми. Точка рівноваги відіграє особливу роль в мікроекономіці. У стані рівноваги суб'єкт цілком реалізує всі свої можливості, як правило, досягає оптимального стану і не має жодних причин або стимулів змінювати своє положення за незмінності інших умов.

Інноваційний підхід у мікроекономічному аналізі базується на системному аналізі та фінансовій діагностиці.

Системний аналіз – науковий метод пізнання, що являє собою послідовність дій з установа структурних зв'язків між змінними або елементами досліджуваної системи. В його основі лежить комплекс

загальнонаукових, експериментальних, природничих, статистичних, математичних методів.

Фінансова діагностика – це процес розпізнавання й визначення кризових явищ у діяльності підприємства на основі помічених локальних змін, установлених залежностей, а також особливо помітних явищ поточної підприємницької діяльності.

Основними завданнями фінансової діагностики є: системне оцінювання результативності господарської діяльності за кілька періодів; виявлення факторів, які позитивно чи негативно вплинули на неї; визначення реальної фінансової стійкості підприємства в цілому чи окремих аспектів його платоспроможності, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості тощо.

На основі названих завдань доцільно визначити загальні принципи фінансової діагностики – інтегрованість у загальну систему аналізу; науковий характер досліджень; комплексність; системність; об'єктивність; конкретність; точність; активність; своєчасність; ефективність.

Фінансова діагностика близька до економічного аналізу, але економічний наліз встановлює кількісне значення параметрів, виявляє відхилення різних параметрів від норми, а фінансова діагностика підприємства орієнтована на пізнання економічних протиріч, основну увагу приділяє інтерпретації тих чи інших економічних результатів діяльності підприємства.

Фінансова діагностика, окрім визначених вище параметрів, активно використовує санацію – комплекс послідовних взаємопов'язаних дій фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного та соціального характеру, які направлені на виведення суб'єкта господарської діяльності з кризи та відновлення його прибутковості й конкурентоспроможності.

Таким чином, сучасний мікроекономічний аналіз, побудований на інноваційних підходах, дає можливість своєчасно виявити на мікрорівні загрозу банкрутства та застерегти суб'єктів підприємницької діяльності від втрати вкладених засобів, а інколи й кримінальної відповідальності та примушує шукати і застосовувати на підприємстві новітні й найефективніші методи бізнес-планування, організації й управління виробничо-збутовими процесами, допомагає зробити свій бізнес максимально ефективним і соціально значущим.